

Regie

Overal in de wereld wordt gestreden om de regie: individuen en wereldleiders die alles zelf willen beslissen. Eigen regie heeft grenzen, omdat we met anderen te maken hebben. Tegelijk willen we bij de groep horen, en dan kijk je bij het maken van keuzes naar anderen. Regie houden is in die situatie: keuzes maken die zorgen dat je bij de groep blijft én jezelf handhaven. Het betekent ook dat je veel keuzes aan anderen kunt overlaten. Je kunt zelf ook regie houden door een groep te beïnvloeden, zodat anderen jouw keuzes gaan overnemen. De digitale wereld maakt hier handig gebruik van met *likes* en *influencers*, terwijl ze het gevoel geven dat je voortdurend zelf de regie hebt. We zijn heel ons leven bezig om ons te spiegelen aan het gedrag van anderen, we zijn er gevoelig voor en leren er veel van. Ons brein is daarop gebouwd. Het helpt als we een beetje zicht hebben hoe ons brein de regie voert. Dat geldt uiteraard voor leerlingen en leraren. Onze hersenen houden, onbewust, nauwkeurig bij welk gevolg onze keuzes hebben, wat bedreigend is voor ons leven. We krijgen een plezierig gevoel (een beloning) bij gedrag dat gunstig is om te overleven: voedsel, ons voortplanten,

veiligheid in de groep, onszelf verzorgen. Angst zorgt dat we vluchten, verstijven of vechten. Het brein weegt snel en onbewust die emoties van beloning en angst af. In fracties van seconden, en zonder energie te verspillen, kunnen we zo kiezen en daardoor overleven. Bewuste keuzes baseren we vaak op die onbewuste afwegingen van ons brein. Regie is een illusie, lijkt het. Maar lesgeven vraagt om regie, bewuste denkkracht en dus veel energie. Ook leerlingen moeten uitgedaagd worden om emotie niet de regie te laten voeren; dat kan lastig zijn met een smartphone op tafel. Ons brein spaart energie door snelle keuzes te maken, of door keuzes aan anderen over te laten. Een lesmethode volgen bespaart veel keuzestress, maar zorgt er ook voor dat je minder bewust nadenkt over de inhoud van je lessen. Je geeft een deel van de regie uit handen. Het effect is dat je de methode volgt en dat alle lestijd in beslag genomen wordt door wat je denkt dat noodzakelijk is, met overlading tot gevolg. Dat is één van de redenen dat er opnieuw nagedacht wordt over de lesprogramma's voor de bètavakken. Die herziening is momenteel in volle gang. De eindtermen voor bovenbouw vmbo, havo en vwo

moeten veel duidelijker aangeven wat de bedoeling is, waardoor leraren betere keuzes kunnen maken in wat wél en niet noodzakelijk is. Daarnaast zijn die eindtermen (voor het examen) bedoeld voor maximaal 70 procent van de lestijd. Dat betekent dat leraren en scholen zelf ruimte hebben voor het resterende deel keuzes te maken wat leerlingen meekrijgen, er lessen voor te ontwikkelen. Eigen regie, dus. Dat vraagt inspanning en tijd, en die regie sneuvelt in de praktijk maar al te vaak. Het lijkt er ook op dat de vernieuwing van kerndoelen voor het leergebied Mens en Natuur van onderbouw voortgezet onderwijs en het basisonderwijs binnenkort kan beginnen. De NVON zal ook bij dit proces nauw betrokken zijn. We kunnen zo helpen in het maken van keuzes voor ontwikkelteams en inhoud van de kerndoelen. Ook hierin: regie over de inhoud van onze lessen.

Jan Jaap Wietsma
Voorzitter NVON
 Reacties naar: j.j.wietsma@nvon.nl